

Hvordan kan økt satsning på rehabilitering og mestring bidra til å øke den økonomiske bærekraften i pleie- og omsorgstjenestene i tiden fremover?

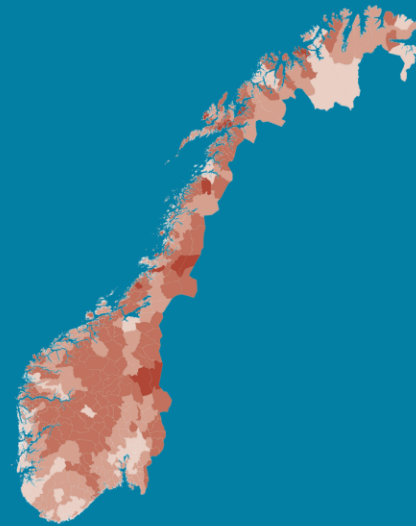
Larvik, 061223

Bjørnar A. Andreassen, fung. avd. dir. velferdsteknologi og rehabilitering

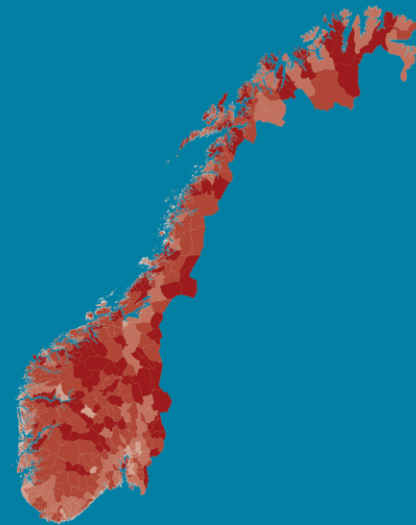

Bosetting og alder

2019

2040

- 25-41% over 70 år
- 20-25% over 70 år
- 15-20% over 70 år
- 12-15% over 70 år
- 10-12% over 70 år

Kartdata: Kartverket
Kilde: Statistisk sentralbyrå

NOU

Norges offentlige utredninger 2023: 4

Tid for handling

Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste

HPK Helse-
personell-
kommisjonen

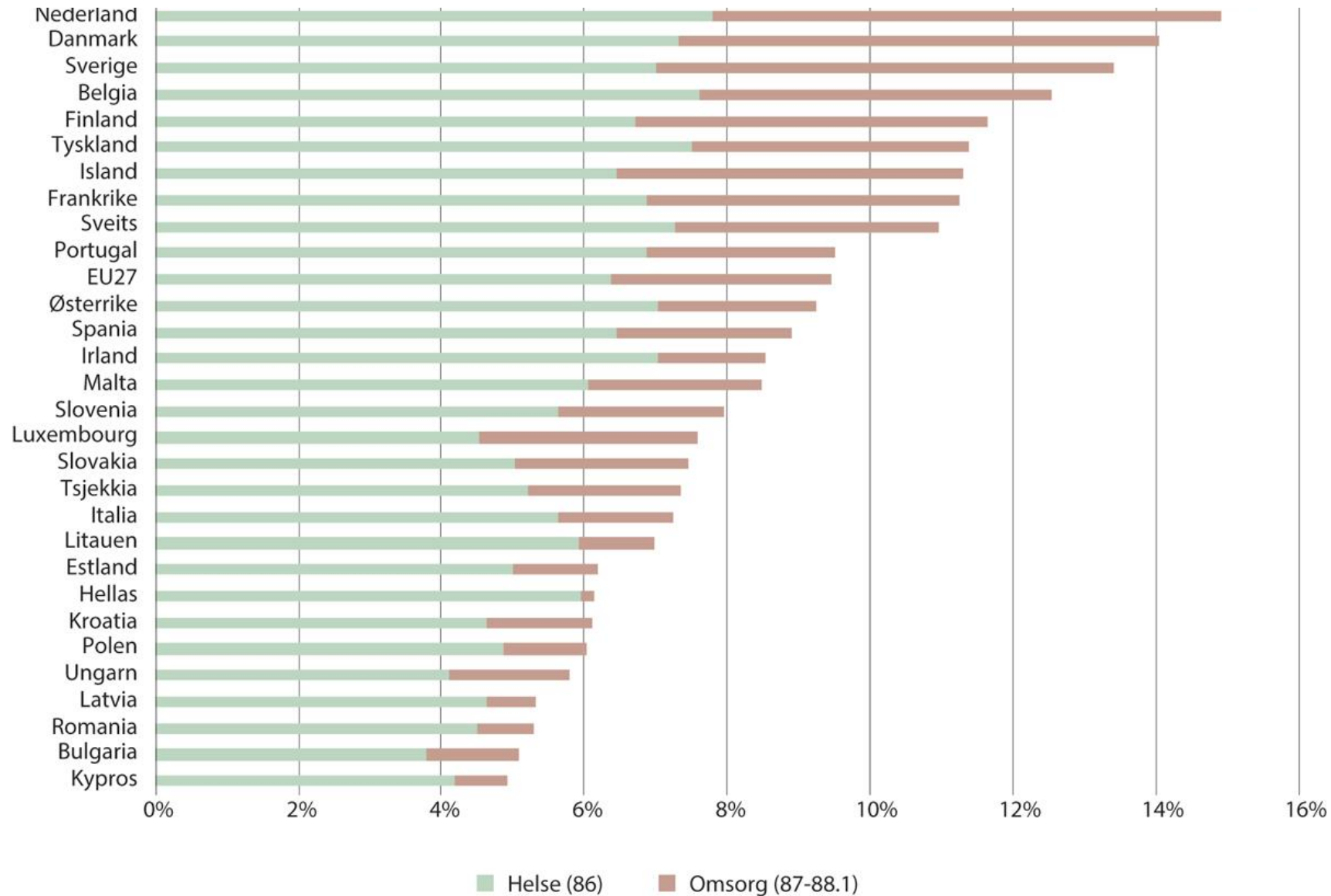
Tid for handling

Personellet i en bærekraftig
helse- og omsorgstjeneste

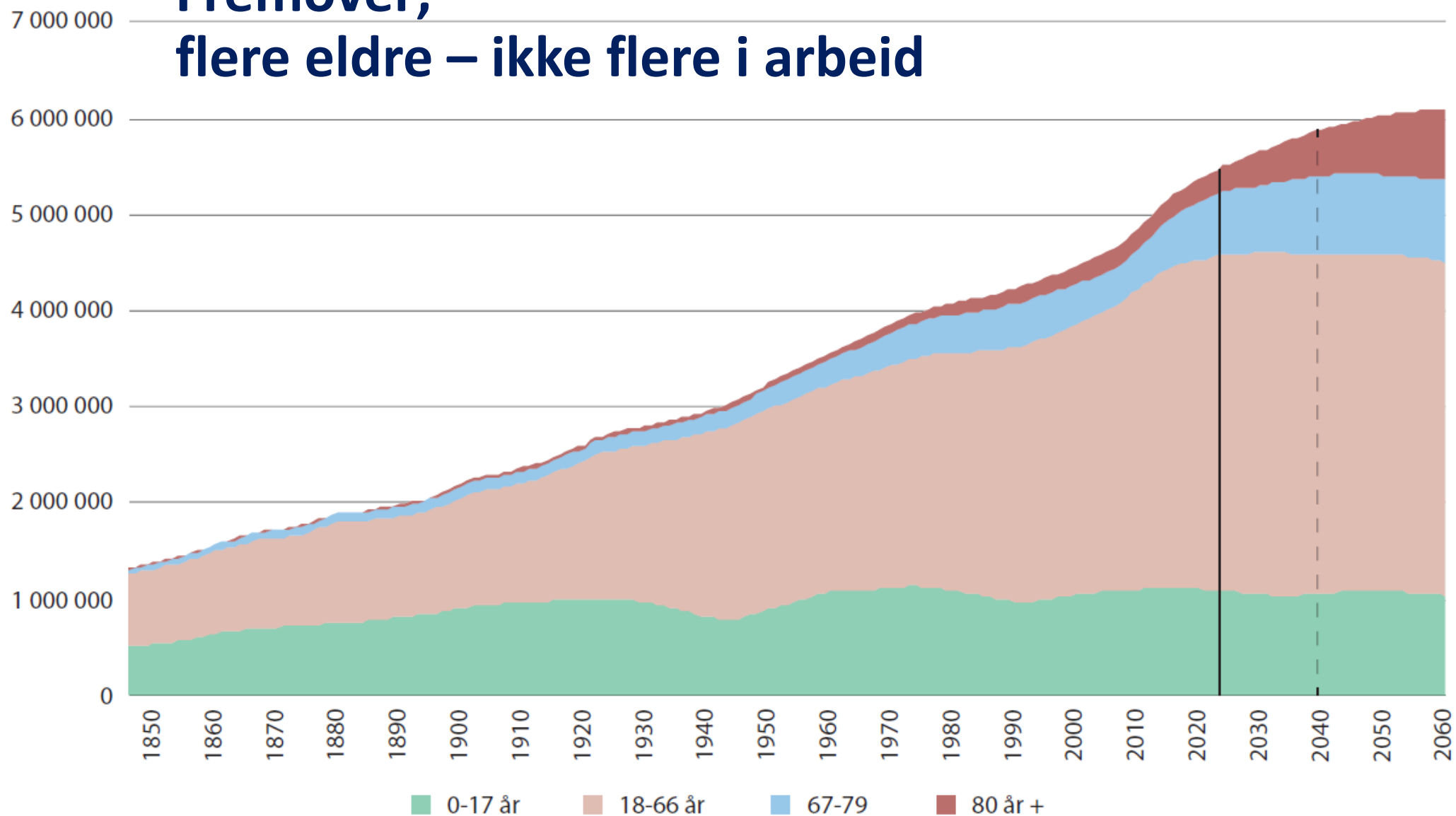
NOU 2023: 4

Andel av de sysselsatte i helse- og omsorgstjenestene i EØS-landene

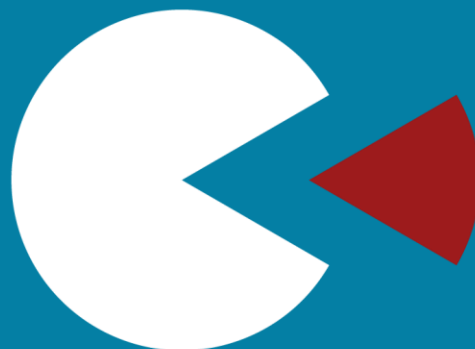

Fremover; flere eldre – ikke flere i arbeid

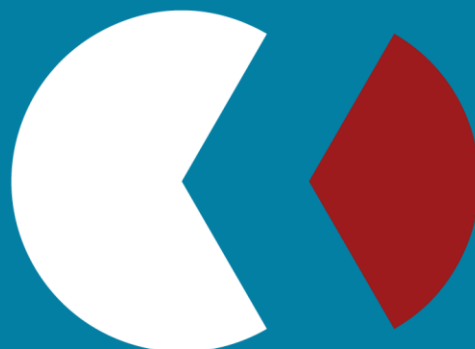
Forsørgerbyrde

2019

1/6 av arbeidsstokken i helsesektor

2040

1/3 av arbeidsstokken i helsesektor

Med dagens behov trenger 1 av 6 i befolkningen å jobbe i helsesektor. I 2040 må dette antallet dobles.

Definisjonen av habilitering og rehabilitering

- **§ 3 Definisjon av habilitering og rehabilitering**

- *«Habilitering og rehabilitering skal ta utgangspunkt i den enkelte pasient og brukers livssituasjon og mål.*
- *Habilitering og rehabilitering er målrettede samarbeidsprosesser på ulike arenaer mellom pasient, bruker, pårørende og tjenesteytere. Prosessene kjennetegnes ved koordinerte, sammenhengende og kunnskapsbaserte tiltak.*
- *Formålet er at den enkelte pasient og bruker, som har eller står i fare for å få begrensninger i sin fysiske, psykiske, kognitive eller sosiale funksjonsevne, skal gis mulighet til å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse i utdanning og arbeidsliv, sosialt og i samfunnet».*

Rehabilitering er: Målrettet, intensiv og strukturert innsats for å

Individnivå

- vinne tilbake funksjonsnivå etter sykdom og skade
- forsinke en progredierende utvikling – vedlikeholde funksjon – hindre tilbakefall
- omstilling – oppøve evne til mestring

Systemnivå

- dempe presset på pleie- og omsorgstjenester – kompensierende passive tiltak
- sikre at flere kan klare seg hjemme lengst mulig
- redusere reinnleggelser

Statsbudsjett 2024

«Fortsatt styrking i tråd med de nasjonale målene om at alle med behov for habilitering og rehabilitering skal tilbys dette, og at tjenestene skal tilbys nærmest mulig pasientens vante miljø. Veileder om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator skal legges til grunn i utviklingsarbeidet. Evalueringen av opptrappingsplanen er også et viktig kunnskapsgrunnlag for prioritering av tiltak».

«Styrke det faglige innholdet i tjenestene slik at pasientene blir møtt med nødvendig kompetanse både knyttet til sine somatiske, psykiske, kognitive, sansemessige og sosiale funksjonsutfordringer og helsetilstand.»

«Bygge ned tersklene mellom somatikk og psykisk helse».

«Utvikle habiliteringstjenestene i årene fremover»

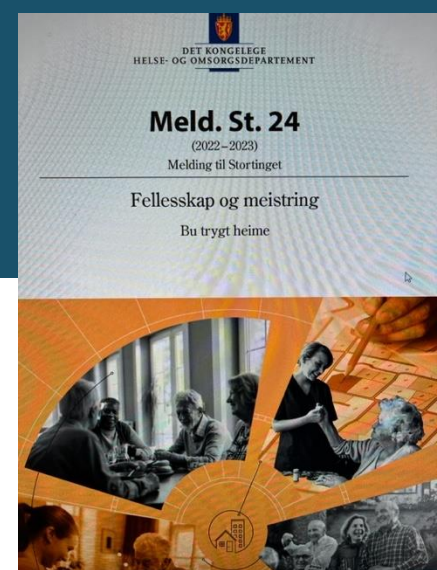
...statsbudsjettet

- Tidlig avklaring av behov og potensial for rehabilitering – jfr rundskriv I-5/2017
- Vurdere tydeligere organisering og ledelse av feltet – i ny St.meld
- Intensivere bruken av teknologi
- Helsefellesskapene som sentrale arenaer for samhandling, kompetanseutvikling og ansvarsavklaring
  - spesialisthelsetjenesten må utvikle sine tilbud i tett dialog med kommunene – felles planlegging
- Styrke kompetansen i tjenestene.
  - ParkinsonNet – landsdekkende innen 2024.
  - Styrke veiledning og ambulante tjenester
- Styrke kommunal «arbeidsrettet rehabilitering»
- Styrke hverdagsrehabilitering
- Styrke rehabilitering knyttet til arbeid og helse og psykisk helse og muskel- og skjelettplager.

...statsbudsjettet

- Bedre kunnskap om innhold og kvalitet i tjenestene (videreføre tiltak startet i 2022)
  - Funksjonsvurderingsverktøy i spesialisthelsetjenesten – understøtte finansiering
  - Bedre kodeverk for hab og rehab i kommunene
  - Utvikle kvalitetsindikatorer
  - Rehabiliteringsregisteret
- Følge opp foreslåtte fra utredningen om rehabilitering til personer med øyesykdommer.
- Følge opp foreslåtte tiltak fra utredning om rehabilitering til personer med hørselshemming.
- Pakkeforløp hjerneslag
- Ivareta retten til koordinerte tjenester
- Ny helse- og samhandlingsplan – ny stortingsmelding fra 2024
  - eget kapittel om rehabilitering, habilitering og mestring

Nasjonale føringer - stortingsmeldinger

«Fellesskap og meistring» Meld.St.24 (2022-23)

- «*Tenestene bør derfor legge vekt på å greie ut rehabiliteringsbehovet og -potensialet for brukarane sine før det blir sett i verk permanente tiltak som kompenserer for tap av funksjonsevne*».....
- «*Det er ei utfordring at rehabiliteringstenestene som blir ytte i den kommunale helse- og omsorgstenesta, er lite beskrivne med tanke på innhald og omfang*».....
- «*På oppdrag frå Helse- og omsorgsdepartementet har Helsedirektoratet begynt å jobbe med forbetringar av datakvaliteten innan habilitering og rehabilitering, blant anna ved å greie ut kvalitetsindikatorar for rehabiliteringsfeltet*».
- «*Regjeringa vil følge nærare opp utviklinga på områda habilitering, rehabilitering og meistring i den kommande Nasjonal helse- og samhandlingsplan*».

Pågående arbeid med habilitering og rehabilitering i Helsedirektoratet

- **Arbeid for bedre statistikk og kunnskapsgrunnlag**
  - Bruk av funksjonsvurderingsverktøy fra KPR i institusjonsbasert rehabilitering i kommunene «Prosjekt kvalitetsmål for rehabilitering»
  - «Prosjekt kodeverk rehabilitering» - utrede og foreslå annen inndeling av kommunal rehabilitering. Skille habilitering og rehabilitering.
  - Utrede kunnskapsgrunnlag og innovasjonspotensial med formål å utvikle nye, helhetlige og bærekraftige forløpsmodeller for tjenesteorganisering av rehabiliteringstjenestene.
  - Vurdere funksjonsvurderingsverktøy integrert i EPJ i spesialisthelsetjenesten, som del av datagrunnlaget i NPR.
  - PROM rehab. Ses i sammenheng med PROM digital hjemmeoppfølging.

Rapport publisert januar 2023

- Utvikling og variasjon i antall pasienter og i aktivitet
  - Barn og unge
  - Voksne
- Andel utført ambulant eller registrert som digitale kontakter
- Antall pasienter innenfor ulike diagnosegrupper, og fordeling av hoveddiagnose ved utskriving
- Fordeling av utførende helsepersonell

Habilitering i spesialisthelsetjenesten 2017–2021

Først publisert: 23.01.2023
Sist faglig oppdatert: 23.01.2023

<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/habilitering-i-spesialisthelsetjenesten-20172021>

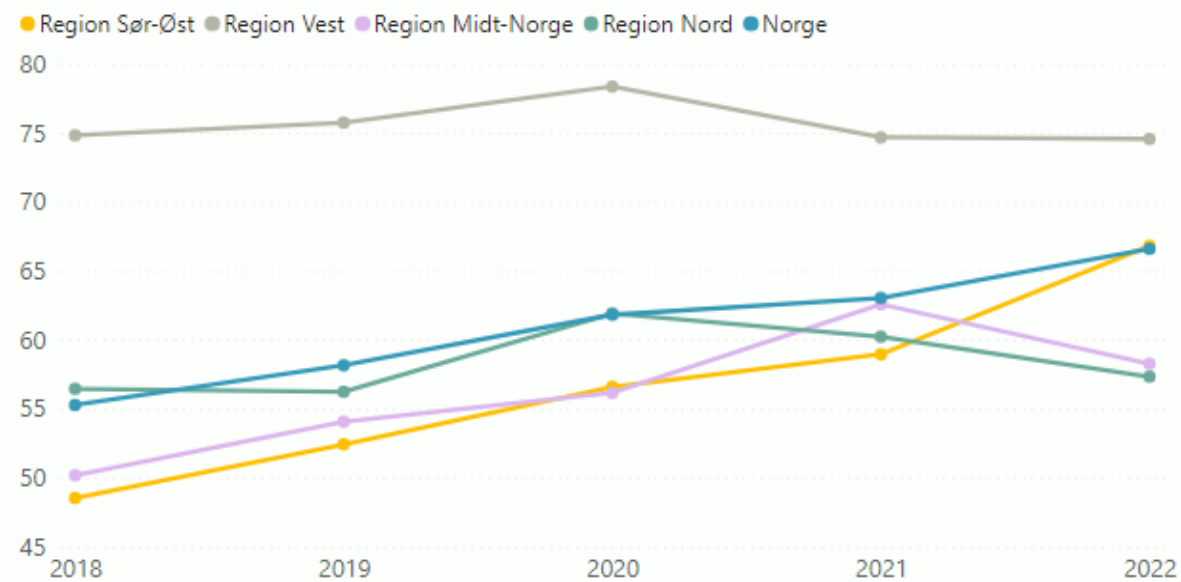

Dashbord, publisert 12.sept

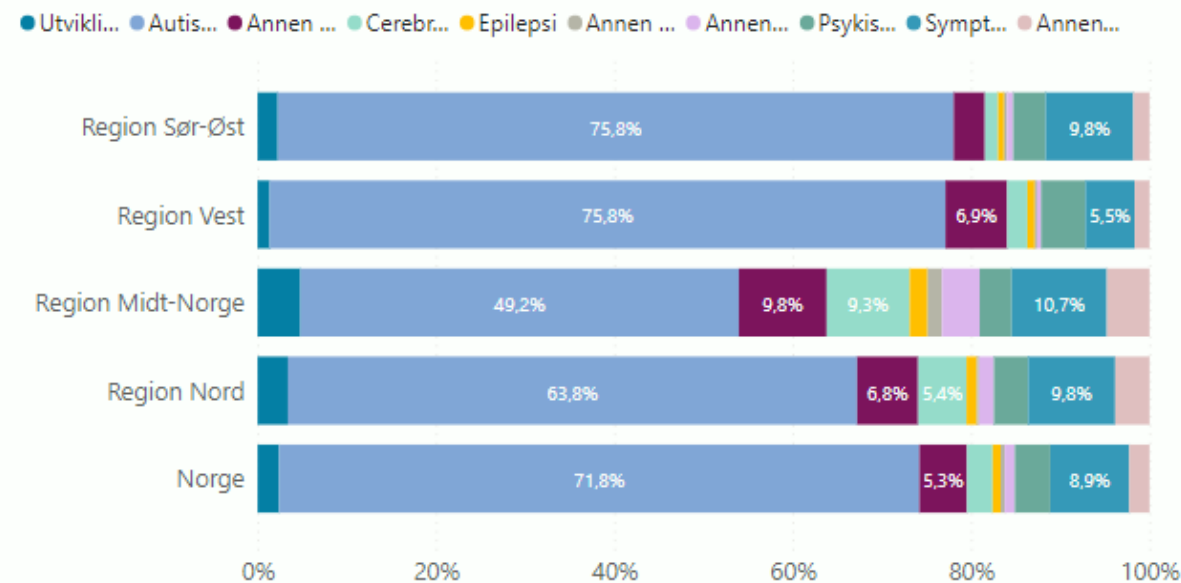
<https://www.helsedirektoratet.no/statistik/samdata-spesialisthelsetjenesten/somatikk/habilitering-dag-og-poliklinisk-behandling>

<https://www.helsedirektoratet.no/statistik/samdata-spesialisthelsetjenesten/somatikk/habilitering-pasienter-totalt>

Utvikling i antall dag- og polikliniske kontakter (per 1 000 innbyggere)

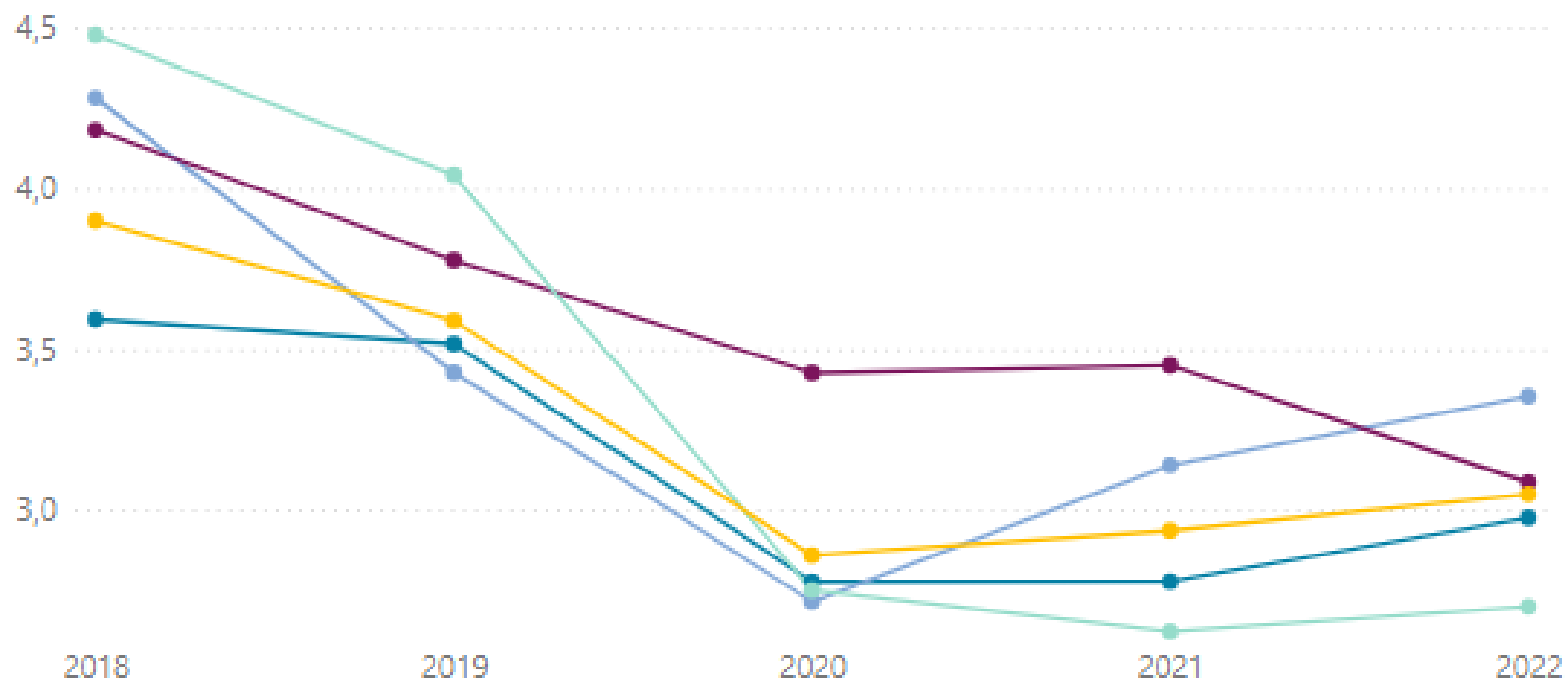
Dag- og polikliniske kontakter etter hoveddiagnoser i 2022

Døgnrehabilitering sykehus

Utvikling i antall rehabiliteringspasienter (per 1 000 innbyggere)

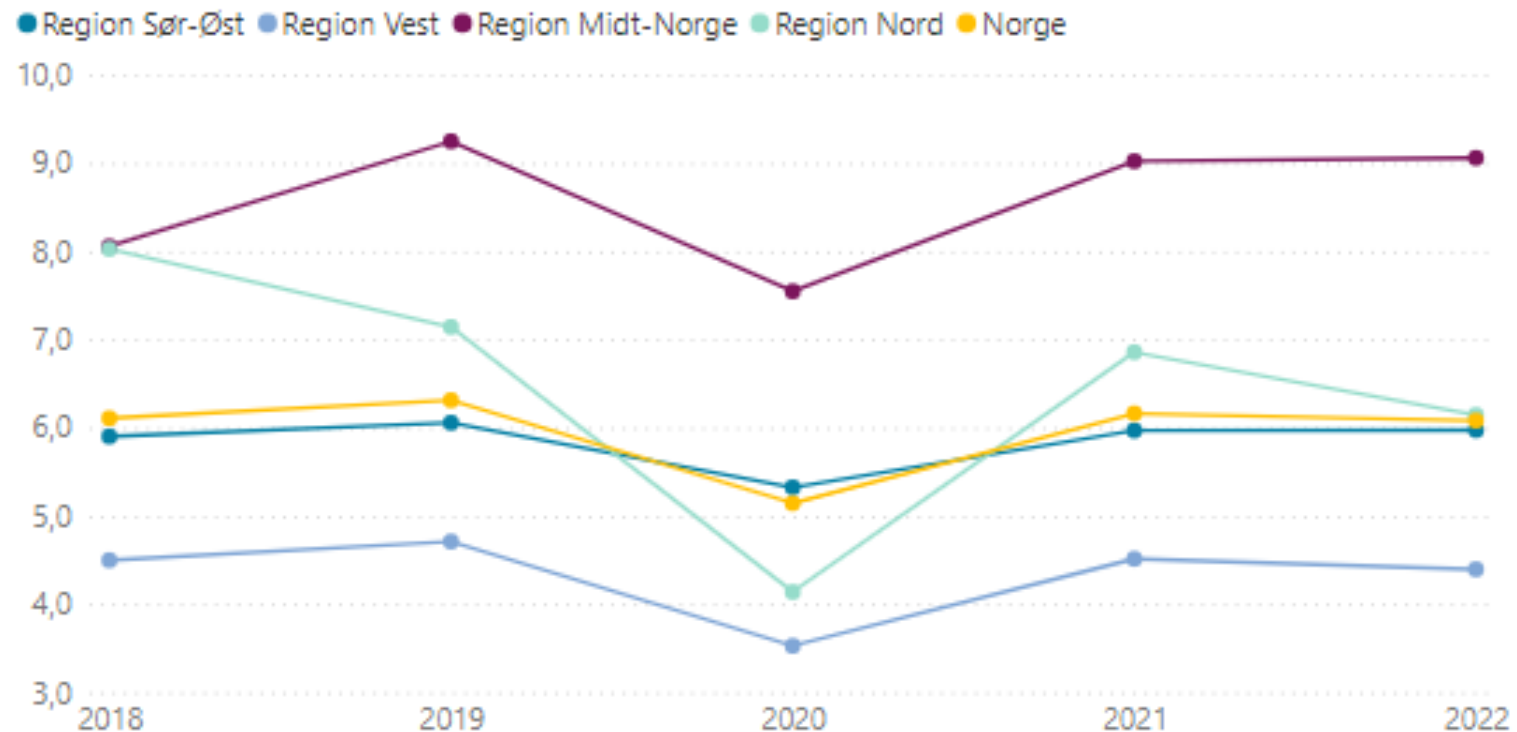
● Region Sør-Øst ● Region Vest ● Region Midt-Norge ● Region Nord ● Norge

Døgnrehabilitering private rehabiliteringsinstitusjoner

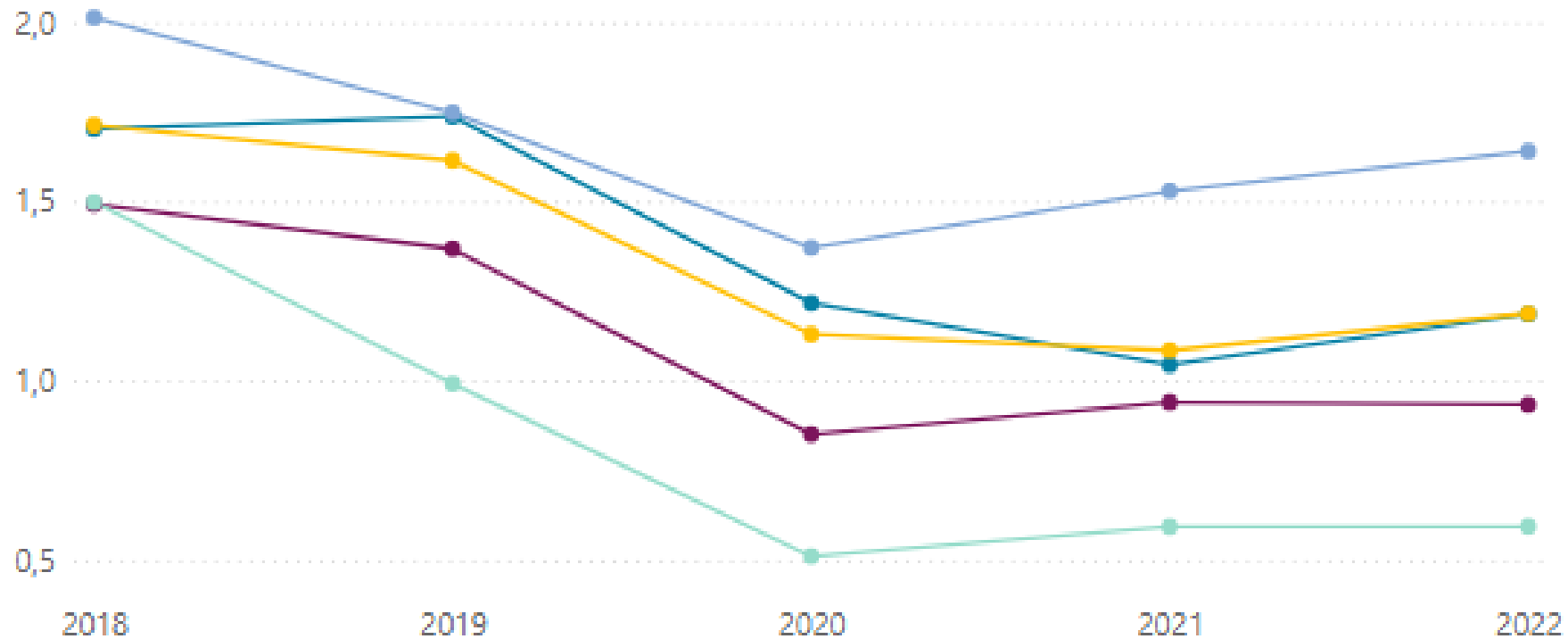
Utvikling i antall rehabiliteringspasienter (per 1 000 innbyggere)

Poliklinisk rehabilitering sykehus

Utvikling i antall polikliniske pasienter (per 1 000 innbyggere)

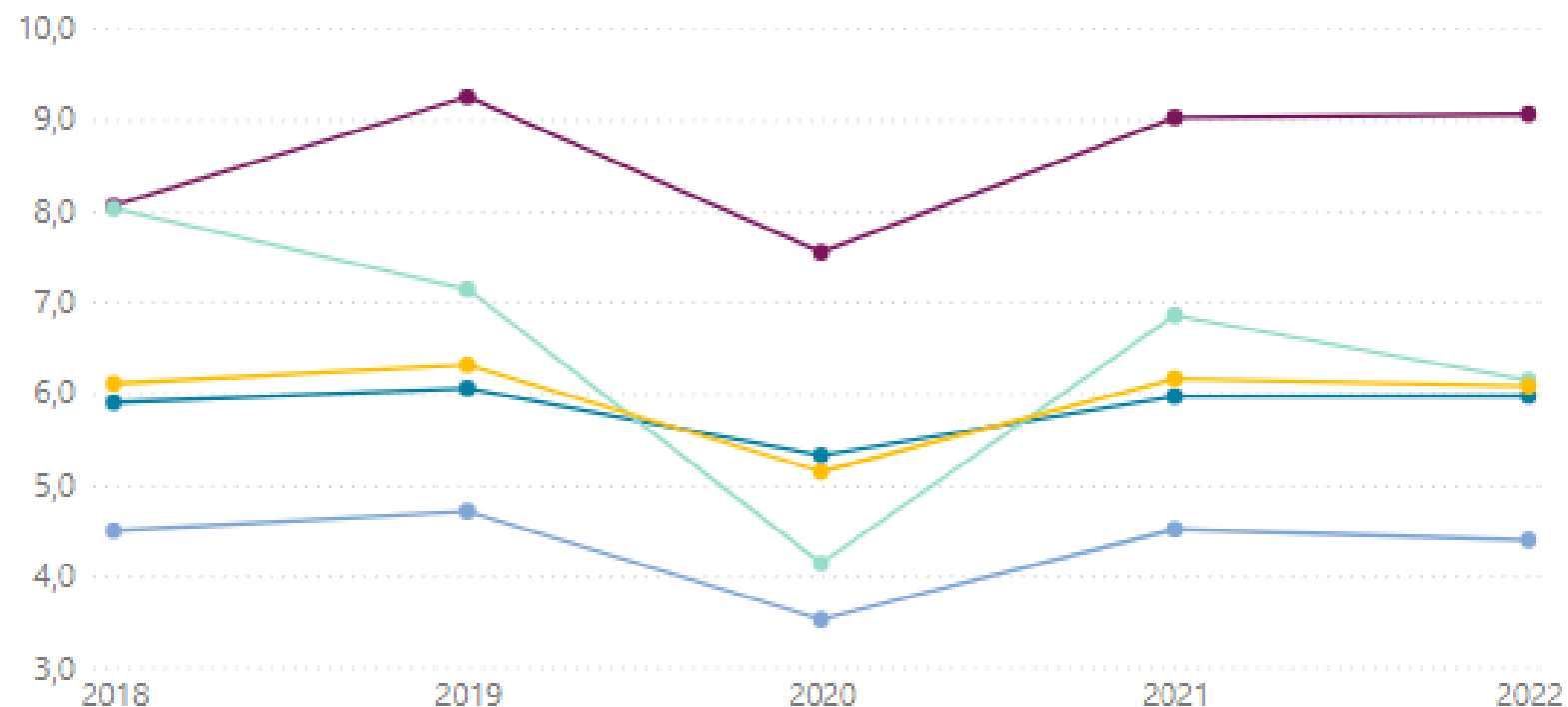
● Region Sør-Øst ● Region Vest ● Region Midt-Norge ● Region Nord ● Norge

Poliklinisk rehabilitering på private rehabiliteringsinstitusjoner

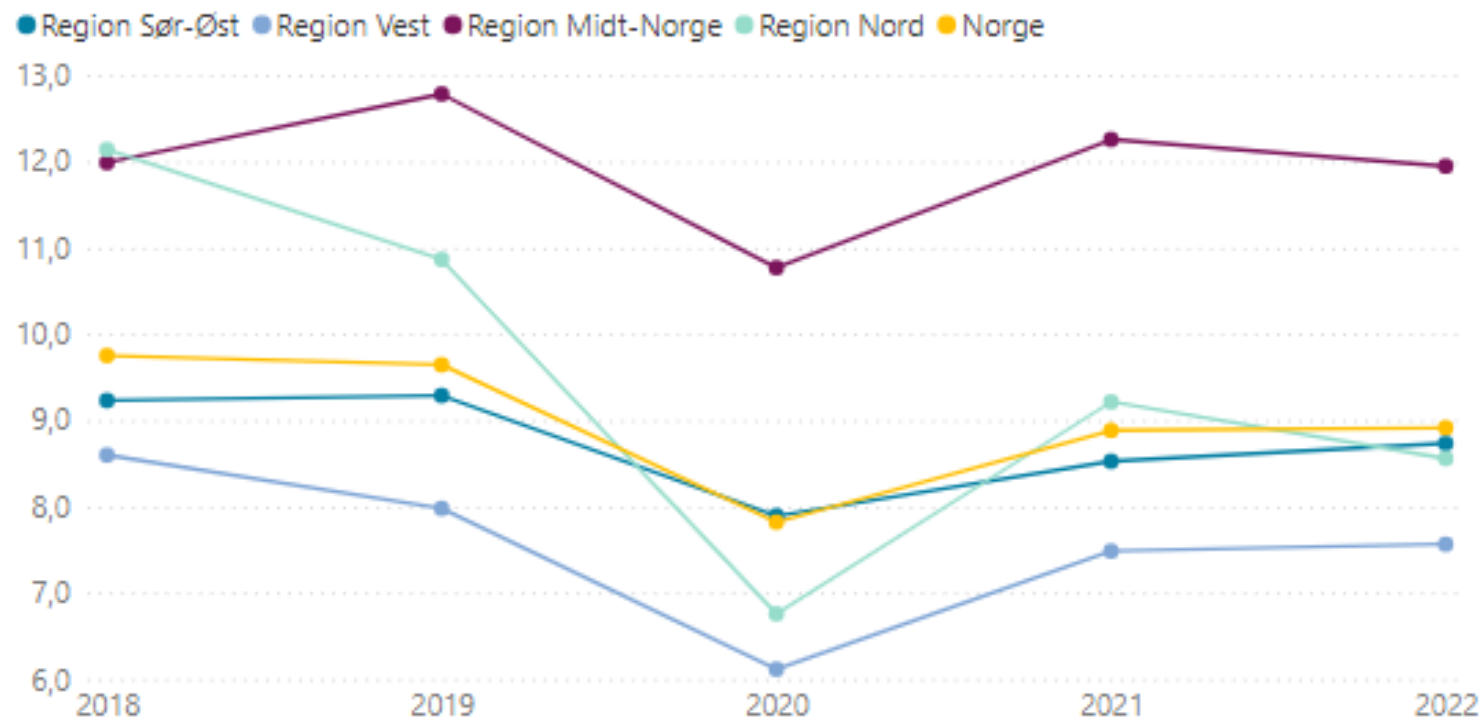
Utvikling i antall rehabiliteringspasienter (per 1 000 innbyggere)

● Region Sør-Øst ● Region Vest ● Region Midt-Norge ● Region Nord ● Norge

Rehabilitering i spesialisthelsetjenesten totalt

Utvikling i antall rehabiliteringspasienter (per 1 000 innbyggere)

I 2022 mottok tilnærmet 49 000 pasienter rehabilitering i spesialisthelsetjenesten. Dette tilsvarer 8,9 pasienter per 1 000 innbyggere, som er omtrent likt som i 2021, og 0,9 færre enn i 2018.

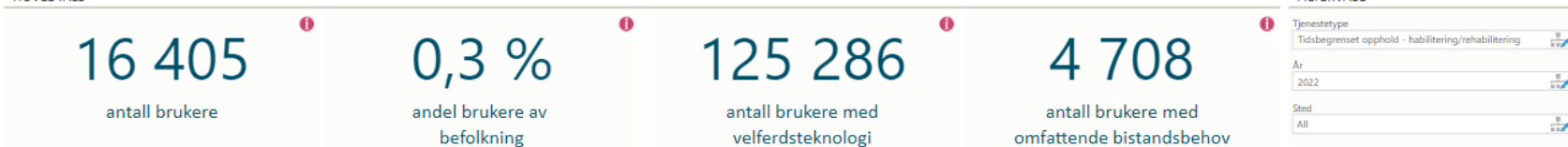
Tidsbegrenset opphold – habilitering og rehabilitering

Helsedirektoratet Kommunalt pasient- og brukerregister - helse og omsorg

NØKKELTALL SAMMENLIGNING KOMMUNER SAMMENLIGNING BYDELER OSLO

HOVEDTALL

FILTERVALG

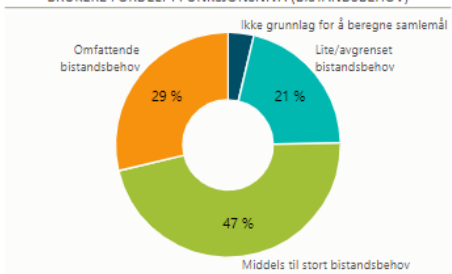
Tjenestetypen
Tidsbegrenset opphold - habilitering/rehabilitering

Ar
2022

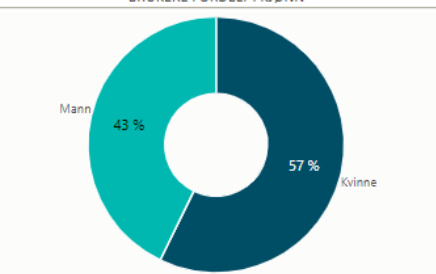
Sted
All

NULLSTILL FILTERVALG

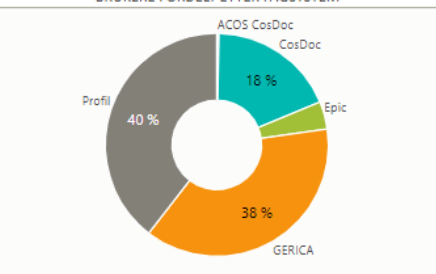
BRUKERE FORDELT I FUNKSJONSNIVÅ (BISTANDSBEHOV)

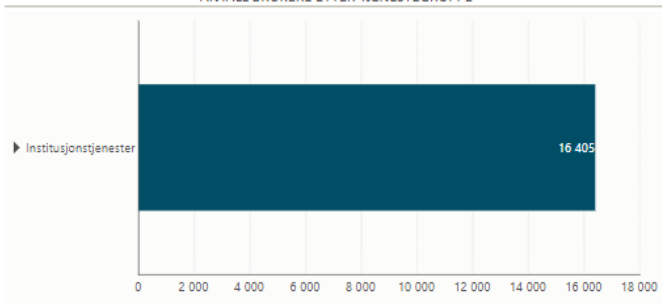
BRUKERE FORDELT I KJØNN

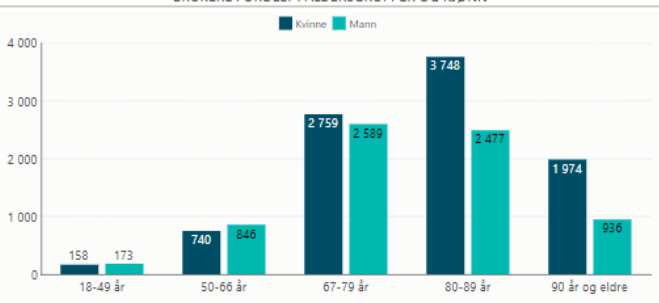
BRUKERE FORDELT ETTER FAGSYSTEM

ANTALL BRUKERE ETTER TJENESTEGRUPPE

BRUKERE FORDELT I ALDERSGRUPPER OG KJØNN

Om statistikken
Nøkkeltall for kommunale helse- og omsorgstjenester rapportert til KPR.

Personvern
Verdier som inneholder eller baserer seg på mindre enn 10 er skjult. Merk at dette fører til at kategorier kan forsvinne hvis du ser på et lavt antall brukere.

Mer om kvalitet og datagrunnlag

Helseteknologiordningen: 150 mill. kroner

- Tilskuddsordning: Tilrettelegging for å ta i bruk teknologi i den kommunale helse- og omsorgstjenesten: 56,7 millioner kroner i 2024 til velferdsteknologi, digital hjemmeoppfølging og journalløsninger.
- KS nettverk for innføring av helseteknologi
- Myndighetsoppgaver, herunder arbeid med standardisering, veiledningstjeneste for helseteknologi og rådgivning